

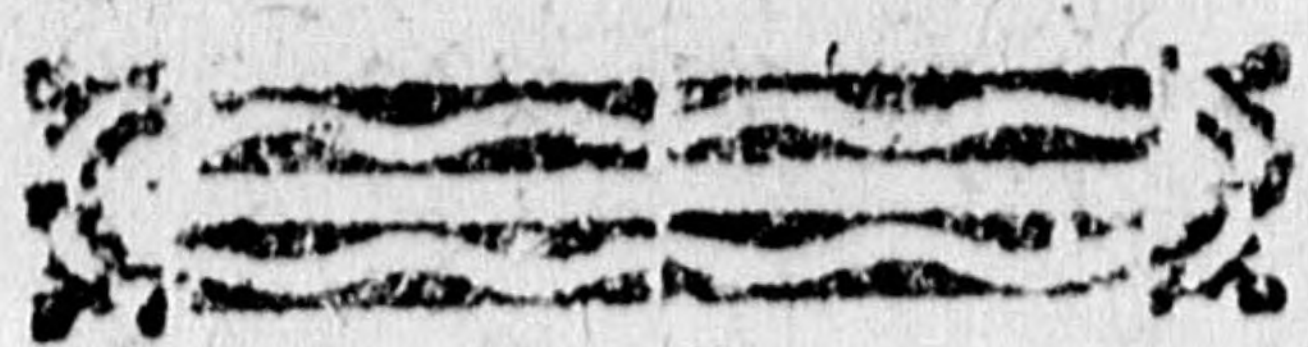

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szombaton 30. Augustusb. 1788.

Infandum Regina jubes renovare dolorem! Virg.

Oh vajki szomorú *Szent István* napja vala haj-
don a' *Moháts* mezején — az effélére rá-tarta-
nak a' Törökök; (Kedves nemzetem! kedves vé-
rem!) ezen mi Apost. első Királyunknak közelebb
múlt *Innepe* napján-is ezt írják az Erdélyi Pogány
ellenségeinkel szomszédos határ-széleinkről: „Ked-
ves Barátom!! „Imhól a' 3-dik tudósítás-is a' *Vul-*
kányi Palsusból, a' mely folytatása a' két elsőnek.
— A' Török meg-támodá 15-dik Aug. 5-ezerez ma-
gával a' mi Népünket. A' Törökök nagyobb részint

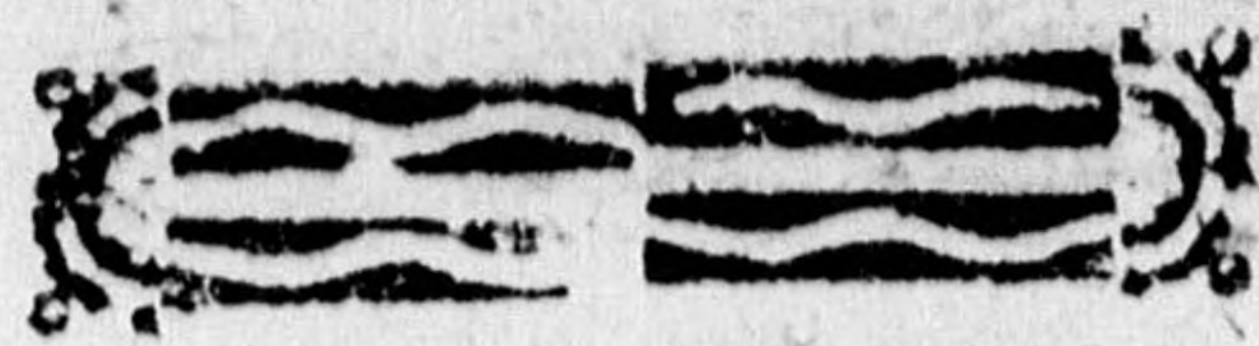

lovasok valának. A' két *Orosz Magyar* gyalog *Sereg*béli Kompanyia, ugy mint a' *Zitteré* és egy más, mellyek edgy ágyuval a' szélső-vigyázaton valának, és hátúlról a' széleken bé-vágott erdőket akárják vala örizeni, leg-nagyobb kárt vallottak: ágyujokat, *Magdermut* és *Lauró* Kapitányokat, 2 Had-nagygyokat el-vezítették. Edgyik Kompanyiából 3, a' másíkból 8 legény maradt életben. A' Húszárok közül tsak 6 legény esett-el, ama hires *Harsányi* Káplár-is közöttök lévén: nem igaz hát, hogy tsak 140 legény esett volna-el. A' több Kompanyiák az ütközetben éppen nem részesültek, hanem a' *Toskán*a Húszárok vágtak-bé közikbe az ütközöt vége-felé: egyedül az ágyu tüze üzé-vízfza az ellenséget. Az el-vezett ágyuk közzül edgyiket a' földbe bé-ásva találák-meg a' mi katonáink. Nem lehet tudni, mennyi esett-el a' Törökök közzül; némellyek 200-nál többbe vetik ezeknek számokat; de — — —. Egynéhány Törököt láttak heverni imitt amott, kik között félig el-égettek-is találtattak; mert ezeket Török társaik az égő *Kontumátzia* házoknak tüzibe bé-hányták vólt. „ Már most van egy kevés bátor-ság a' *Vulkányban*; az hol jelen van *Generál Stader*; de *Generál Pfefferkorn* Oberst *Krujjal* *Hättzegen* vagynak: ezekkel van 6 Kompanyia *Eszterhazi Antal*, 4 Kompanyia *Dalton*, 6 Kompanyia *Orosz*. Ezen kívül vagynak a' mi *Határnokaink*, *Anspakna* 1000 *Vasos-katonáji*; kik az ütközet után érkeztek-meg a' *Vulkányba*: vagynak 16 ágyuink. Tegnap u. m. 17-dik Aug. 6 Kompanyia *Belgiojoso-is* érkezék *Hättzegre*. „ *Iszonyú* szükséget látnak ezek a' *Vulkányban*, minek-utánna annyi sok ezereket érő *Za-*

bat, Szénát 's lisztet, olly szerentsétlenül az ellenség' tüze prédájára hagyának. „ Itt közönségesen azt beszélik, hogy G. P* * minden parantsolat nélkül húzta volna vissza a' Tábort, mellyre O. K* leg-ottan írásban protestála, és kére, hogy bártsak ő álhasán-meg ott azon Néppel, a' mellyel eddigis ott fekütt; mert így nem fogna a' lok drága Magazin prédára menni. „ Már most Generál *Pfefferkorn* Ur beteg Hättzegen, és Enyedre fogja magát gyógyíttatni vitetni. „ O. S*! G. P*! erős *Sámjónakkal* áldott-meg az Isten!! Nem tudjuk, mellyik órában esünk az ellenség torkába. „ Már kenyérnél, húsnál és viznél egyebünk nintsen a' *Vulkányban*, mig nem hoznak — a' lok iszonyú ló Zabbal és szénával szokott élni! Itt nem leg-jobbak a' Környülállások. „ A' Törökök most fekszenek Táborban *Portsénynél*, és el-foglal a' fekvések edgy négyszegű fél-mért-földet. Iszonyú lok Nép ez! egy szóval mi láb-uj-hegyen állunk szüntelen készen a' szaladásra. Némeltyek a' *Körösbe*, mások *Váradra*, sokon *Kolosvárra* költöznek. Adja Isten, hogy rövid időn vigasztalobb hirekkel tudósithassam a' *Kurirt*. Hogy a' Török a' *Vulkány* körül még többször-is bé-kiván ütni, arról itt senki sem kételkedik. „ Ély lokáig! „ NB. Éppen most veve az *Officiolatus* tudósítást a' *Méhádiai* Szolga-Birotól, hogy bé-ütötenek vólt ugyan a' Törökök a' *Méhádiai* és *Supáneki* Pafsufokra; de szerentsélen vissza-verettek. „

Maros Vásárhely. 17-dik Aug. „ Ma érkezék újj szerentsétlenségnek hire a' *Bodzáról*, közinkbe, holot-is nagy erővel és számmal mutotván magát a' Török a'

múlt héten, a' mi embereinkben felette nagy károkat tettek. A' szegény fő Hadnagy *Török János*-is (a' *Gárdából ment vala-ki*) el-esettnek iratik, *Mihály* Hadnagyal egyetemben, ugy *Erntz* fő Strásmester, 's talám a' 2 *Székely-is*, u. m. *Antal* és *Károly* Svadromos és Kompániás Kapitányok halálos sebet kaptanak. A' mint irják 8 Kompániából igen kevesen maradtanak, mellyről a' jövő Postán világosobban fogok irni. „ Nalunk a' Marhadög és a' betegség az Országot tsak nem egészen el-lepte, a' honnan a' közösülésbéli tilalom a' szüntelen való *Vekturának* és a' Népnak nem lehet kimondani, mely nagy terhére és akadályára van. — *Béts.* „ A' Közönséges Levelek szerént *Generál Papilla* 'Supáneknél, a' Népen, Bagáfián és fegyvereken kívül következő károkat mondatik vallottnak lenni: 7000 má'sa lisztet, 20-ezer portzió kenyeret, 70-ezer má'sa szénát és 13 ágyukat vesztett-el; de tsak ugyan, a' mint Bétsbe már a' leg-bizonyosabb tudósítások erősítik, a' Bánátban lévő Törökök olly erővel verettenek-vizsza, hogy a' mi lovos Sergeinknek a' holt Török testeknek miatta lehetetlen vala nyargalni. Ma estve adatnak-ki a' hadi-tanátstól a' hadi-történetek, várjuk-el, mi leszzen ezekben, — addig látsunk némely elegendes hadi-környülállásokat.

Varsovban nyilvánóságosan beszélnek (a' *Lembergi Levelek*-szerént) mindenek a' *Lengyelek Confederációját*, és azok a' Státusok, a' mellyek ebben részesek, számosan gyülekeznek *Podoliába*, hol a' magok tanátskozáásokat tartják, és ollyon dolgok fog-

rog-

rognak már-is a' Confederátzio Tárfaságában fenn, mellyek nem tsak a' Lengyel Közönséges-tárfaságot illetik, hanem másokra-is tartoznak — és a' mellyen minden órán sokon el-fognak bámúlni. Mi tsak a' héjazatján rágodunk-még a' dolgoknak, és azoknak belső velejekbe bé-nem tekinthetünk; de már némely Levelek azt erősitik, hogy a' Lengyelek a' Pruszus Udvarnak azt a' részt, mellyet Lengyel-országból bir, örökösön és minden valahai *pretensio* nélkül által ígérték olly fel-tétel alatt, hogy segittse őket a' többi résznek visszavételében. A' Svéd-is minden *Pomerániához*-való jussáról lemondottnak lenni mondatik, és azt (most-is a' Pruszus birja) örökösön által-adta a' Pruszusnak, ha a' több el-vett Tartományainak visszavételében a' Muszka Udvar ellen segíti; a' honnan — Azt írják némely Levelek, hogy az Anglus és Pruszus Udvarok a' napokban azt tudokozták vólna II-dik *JOSEF* Tsázártól, hogy mondoná-meg mi tévős fogna lenni, ha ök a' Svédnek mind a' Tengeren, mind a' szárazon, elegendő segittséget találnának adni a' Muszka ellen, ígéreték-szerént? Ez a' kérdés egy kitsiddég reménység felett való vólna, ha igaz találna lenni — a' következő idő sok kérdésekre fog meg-felelni; mert

A' Nemet-országi Levelek-szerént mind Pruszfiában, mind Szakszoniában hadakozás módjára tekintgentnek a' dolgok. Lipfiából azt írják, hogy 4 dik Augústustól fogva itt Táborozó környülállások vagynak; már 2 hónapjától fogva töltik Lipfiában, *Wájszzenfelsben*, *Torganban* és *Dreszdában* az élés-
házo-

házokat, és éjjel nappal szedik a' katonát, és — kivált-képpen ezen h. 4-dikétől fogva mind visszahívják azokat, kiknek 6 esztendőktől fogva *apsitot* adtanak, hogy Aug. 31-dikére 40-ezerből álló Tábor álholson a' síkra *Pirnánál*. — — Bétsből-is a' Svéd Követ, a' közönséges hir-szerént, minden órában botsút vesz. — Angilának 286 tengeri hadakozó hajója van fel- vitorlázva; e' pedig a' legnagyobb Tengeri erő a' Világon; de a' külső környülállásokat csak halgassuk-el most; mert belső a' nyavallyánk. — A' múlt héten megint 2 Kompánia Patantus ment 4 hajókon a' Táborhoz, és 3 hajó bombival meg-terhelve — most elevenedik a' tűz minden-felé. — Ö Felségének és a' fő-igazgató Vezérnek a' Bánátba való menetelekkel a' Tábori-tanáts-széket ülő Generálisok és a' Tábori Posta-hivatal-is Ujj-Palánkához nem messze által-költözött. — Zemlinbe nagy ohajtással várják Feldm. *Laudont*, és mindenek azt hiszik, hogy minden órában ott fogják szemlélni. — Hertzeg *Liktenstáin Károly*, a' Horváth-orzági Tábornak volt Vezére, a' múlt hétfőn estvéli 8 és 9 óra között szerentséfen, de beteges állapotban Bétsbe vissza-érkezett. Igen különös az a' mód, mely-szerént hozatott. 16 erős izmos Horvát legényeket fogadott vala magának; kik egy ágy forma fellyül béborított alkalmatosságban mindenütt vállaikba akasztatt szijakon függve hozták, hogy a' rázódás miatt nyavallyája ne nagyobbadnék. Hátul jött egy Kotsi, mellyen mindig rendre 8-an a' Tereh - hozó legények ki-nyúgodták magokat, míg a' más 8 hozta; és így vál-

toztatták minden nyúgvó helyen a' tereh hozást. Ezen Legények között mindeniknek napjára 2 forintja, 2 pint bora és 2 kenyere jára egész Bétsig. Ezen mindenek előtt igen kedves Hertzeg, kinek jó katonaságáról sem ketelkedik senki, még máig is olly erőtlen, hogy magától nem igen mozoghat. Itt következnek a' hadi-tanástól nyert tudósítások.

(***) *A' Bánátban Lázsmáréból Aug. 20-dikán költ:* A' *Supáneknél* táborozó Törököknek száma már az 50-ezeret fellyül haladta; (nem igaz hát elől, hogy visszaverettek) kiknek egy része az *Al-lion* hegye alatt, a' *Bakhnai* völgyben ki-terjeszkedett Aug. 10-dikén 28-hajók Törökökkel és ágyukkal meg-terhelve, *Dubovával* által-ellenben a' túlsó partra meg-érkeztenek; ezeknek egy része, a' *Brésánville* Batalionjának ágyuzása által meg-nem akadályoztathatván, az innettső partra által-jött, és *Dubovához* közelített: ugyan azon időben dél-után 1-órákor *Ográdina*-felől, igen feles lovas törökség nyomult az említett Batalion-felé, és azt mindenfelől távulról bé-kerítette. Azon napon és a' következő éjtszakán, mind a' lovas mind a' gyalog Törökök tsendesen viselték magokat; a' mi Bataliomunk pediglen egész éjtszakán fegyverben állott: más napon reggel mondhatatlan dühösséggel a' Törökök ezen *Brésánville* Batalionjára ütöttek; kiket ezek a' bajonéttal panganéttal üttenek kétszer vissza, a' mely vissza-nyomásban Májor *Steinnak* bizonyosság szerint Fő-Hadnagy *Streit* igen vitézül forgódott. Harmadikszor még nagyobb dühösséggel tsapván az ellenség a' miéinkre, ezen Batalion kéntelenítettett hátrálni; el-is kerülték a' hátrálok a' vezedelmet, azon két Kompánián kívül, a' melyek egy sorompóval körül vett Sántzban állanak vala, ezeket 11-óra-korig 5-ször próbálta az ellenség a' sorompók közül ki-venni, és mindenkor el-tökéltett vitézséggel óltalmazták magokat; mig végre tsak-ugyan berontott az ellenség a' sorompó közzé, és azon két Kompániát (melly mintegy 500-emberből áll vala) egészen le-appritotta, az ott lévő 3 ágyuk-is az el-

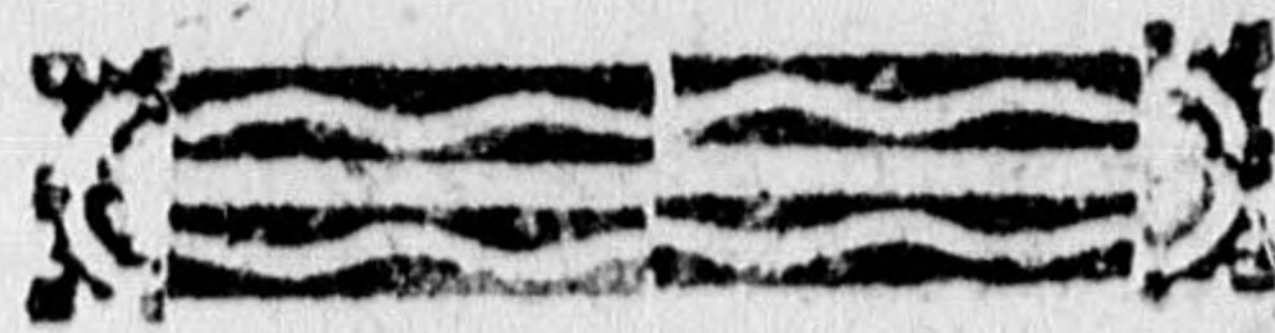

lenség' kezere jutának. Ezéket le-aprityván az ellenség, fordult a' Batalionnak több része-felé; az említett Májor pediglen látván, hogy a' Törököknek ellent nem állhat: tehát a' magával lévő két ágyukat el-rontotván, hogy halzon vehetetlenek legyenek, katonáival a' *Veteráni* barlangja-felé hátra-vonúlt, és az ott lévő több Sergeinkel öszve-tsatolta magát. A' Törökök ezen *Veteráni* Sántzát-is egy-néhány izben ostromolták, és mind két részről sokan el-is hüllottanak; de még meg-nem vehették. A' *Brecháinville* Batalionjából vesztenek-el 412-ten, ezek között Kapitány *Scholderer*, fő Hadnagy Gr. *Tirháim*, Gr. *Klárý* és *Finsztervald* All-Hadnagyok, Báró *Elmpt*, és *Aichenfeld* Zászló-tartók. Az ellenség közüll ezen tsatákban mintegy 2000-rig való esett-el, kik a' Májor *Stein* bizonyítása-szerént nagyobb részént Kartáts által hüllottanak, holott egyszerű lövésre lehetett 20 Törököt el-esve látni. Fő Hadnagy *Spallek*, és Zászló-tartó *Vallenstáin* 70 légényekkel edgyütt az el-fogottak özül mi hozzánk vissza-jöttek; most is edgyenként jönnek-vissza némelyek, a' kik módot lelhetnek a' Török rabságból való el-szökésre. Ezen tsata után a' Törökök *Dubovánál* Táborba szállottanak; két falunkat felégették, és az ő őrző Sergeiket *Tisznovítza*, *Szvinítza* és *Juz* nevü Faluk mellé állították. — Generál Gr. *Vartenslébennek* Sergére Aug. 17-dikén 8-ezer Törökök ütöttek, kik a' miéinknek mindenik szárnyát próbálták meg-bontani, de a' Kartáts és Bombik által mindenünnen vissza-verettek: látván tehát a' Törökök, hogy erőszakkal semmire sem mehetnek, ilyen fortélyt gondoltanak: hogy a' mi ostromló Sántzunk előtt 13 Zászlókat fel-ütvén, tettetett szaladátsal azon Zászlókat és némely készületeket ott hagytanak, hogy az által a' mi Sergeinket ki-tsalhasák; azonban a' közelebb lévő bokrokban sok lovaslenség áll vala lesben, de Generál *Vartenslében* ezen tsalárdságot által látván, edgyet sem botsátott a' szaladóknak üldözésére, ezen tsalárdsággal sem nyervén az ellenség semmit, más napon egész Se-

reggel *Supánékbe* visszafert. Ezen tsatában a' *Reiszki* Batalionjából 4-en el-estenek; a' *Terzi*, *Durlakh*, *Latterman*, *Reiszki* Bataliomokból és ágyusokból mind öszve tsak 32 sebesített-meg: az el-lenség részéről pediglen 448-tzan halva 100 lovakkal edgyütt a' tsata-helyén maradtanak, azokon kívül, a' kiket magokkal el-vihettenek. Itt azon pénz, órák — és fegyverbéli prédán kívül, melyek az el-estett Törököknél találtattanak; soklovak és Tábori-szekerek-is jutottanak a' mi kezünkbe. Generál Gróf *Vartensleben* meg-ditsérte ezen következő Tiszteket: ágyus Kapitány *Höringet*, Kapitány Gróf *Strásöldot* egy *Reiszki* Divísióval edgyütt, a' *Stein* Seregbéli Májor *Sebottendorft*, a' *Lattermanból* fő Hadnagy *Vajnárt*, a' *Durlakhból* fő Hadn. *Sáfránt*, és Zászló-tartó *Kollint*. — Ő Felsége meg-értvén, hogy a' Törökök egész erővel a' Bánátra szándékoznak; tehát Generál G. *Láscival* edgyütt arra-felé nyomúlt, minek-utánna Zemlinben Genrál Báró *Gémíngennek* jó rendeléseket hagyott volna: Aug. 17-dikére ő Felsége Kubinban váratott.

Az Erdélyi Tábortól, Szebenből, Aug. 17-dikén költ: Látván a' *Portsenynál* álló Generálm. *Pfefferkorn*, hogy a' *Vadénynél* táborozó Törökök szüntelen szaporodnak, és hogy a' *Portsenybe* éleséget hordó utak az esőzés miatt járhatatlanokká lettenek; tehát Aug. 12-dikére virradólag Sergestől a' *Vulkányba* hátra húzta magát: Aug. 15-dikén reggel igen nagy számmal jövének a' Volkáni kapura, a' hol egy *Alvintzi*, és egy *Orosz* Kompania áll vala a' bé-vágott út melleett; ezen két Kompania ugyan olyan el-tökéllett vitézséggel hartzolt, hogy mintegy 400-at a' Törökökből el-ejtett, de végtére még inkább meg-döhúdvén a' Törökök, ezt a' két Kompaniát le-appritották, a' Sántzát el-foglalták, és az ágyuit el-vették. Ez meg-lévén a' Törökök bejebb nyomultak a' *Vulkányba*, és az ott lévő Kontumátz épületeinket el-égették; innen ugyan Generál *Pfefferkorn* a' több Sergeivel őket ki-kergette, de már a' fellyebb említett kárunk meg-estett vólt:

mi történt legyen továbbá ezen a' részben, várjuk-el rólla a' jelentést. — Generállájdinánt *Rallnak* Aug. 12-dikén költ jelentéséből láttzik, hogy a' Bozzai kapu előtt táborozó Törökök ezen napra virradó éjtfzakának sötét és elsős vóltát arra fordították, hogy azon a' mi örizetünkre ülsenek: meg-is támadták az Obester *Schultz* keze alatt valóknak bal-szárnyát, a' Sántzunkba bé-jöttek, a' benne lévő gyalogokat rész-szerént el-széllyezettették, rész-szerént le-apritották; és talám még bejebb is hatottanak volna, ha a' *Szávoja* és *Toskána* Húszárok a' Székely Húszárokkal edgyesülvén, azokat vissza nem verték volna, mely után a' Törökök a' Király-hegyén által *Tserás*-felé vissza-húzták magokat. Az itt el-esetteknek számáról mig bővebb tudósítás érkezik, addig ezen jelentésből azt lehet látni, hogy itten részünkről 323 - ember, többire Székely maradott a' tsata helyén halva: ezen kívül *Nemes* és *Kasztenholtz* Kapitányok; *Konrád*, *Tittel*, és *Török*, Fő Hadnagyok; *Kukumóság*, *Konrád* és *Miháltz* All-Hadnagyok; *Geitz* és *Ernitz* Zászló-tartók; minde- nek felett pediglen a' Generál Stabtól való Insinér Oberstlájdinánt *Turáti*, az a' bölts hadi-ember, a' ki gyönyörüsége és bizodalma vala a' véllé hartzó- lóknak! ezek oh fájdalom! halva el-esenek, és u- gyan ott el-is temettetenek. A' Törökök közül it- ten tsak 63 - man maradtanak a' tsata - helyén hal- va, 5 Törökök és 4 Zászlóik el-fogattak.

B' Török Dubitza mellett lévő Táborból Augúst. 13-dikán költ: A' Goloberdónál álló Generálmájor *Klébek*, 12-dikre virradólag a' *Szluiner* Regement- nek két Osztályával *Novihoz* közelebb mozdult: Oberstlájdinánt *Hiller* egy tsoport Szabad-fergefeket és Serefsánusokat Javorniknál az Unna - vizén által küldvén, azok által, a' Kapitány *Michailovits* ke- ze alatt lévő *Szluinereknek* fedezése alatt, Novinak külső Várofsát fel-gyújtatta, és ámbár a' Várból tett eröss ágyuzás által kivánták-is a' Törökök e- zen gyujtogatókat akadályoztatni; még-is a' felsőb- bik Város, *Vidoria* nevü mellette lévő Faluval ed- gyütt,

gyütt, kevés órák alatt nagyobb részént hamuvá égtenek: az alatt a' Törökök a' miéinkre ütöttek, és egynéhány izben vízfza-verettek. A' tsatázás tartott reggeli 6 órától fogva 11-órákorig; még-is részünkről tsak 4-en estenek-el, és 9-tzen meg-lesfittettek: a' Török részéről nem tudatik az el-esteknek számok, hanem két Törökök fogva el-hozattak. Generál *Klébek* meg-ditsérte itten Oberstlájdinánt *Hillernek* és Kapitány *Mihailovitsnak* jó rendeléseit. — A' Dubitzai Táborból a' minapában ki-üzetett Törökök, még az *Agino Berdo* hegyén állanak; a' Várnak őrizete-is vakmerő-képpen viseli magát: úgy hogy ámbár a' Vár egy rakás köhöz hasonló, még-is a' benne lévök a' tsonka kö-falak közé, és némely földel meg-töltött Sántzok közé el-rejtezvén, a' Várnak fel-adásáról nem gondolkoznak. Eddig vagyon a' Fő-hadi-tanáts' mostani jelentése. (**)

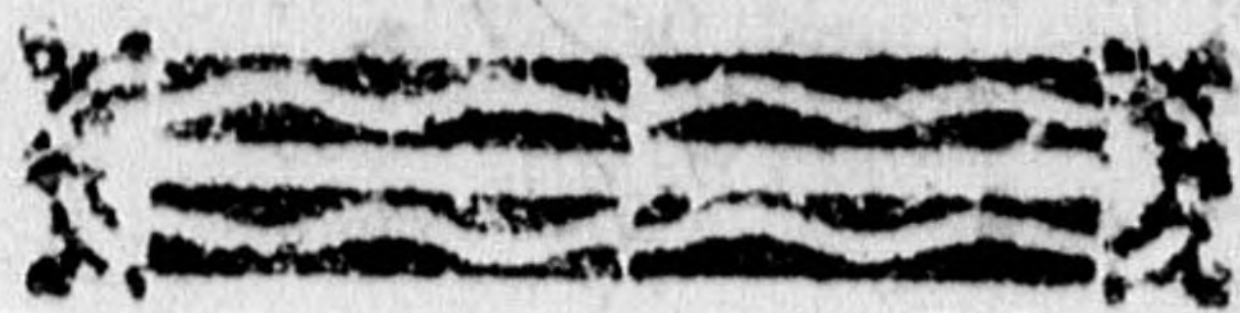
Elegyes Tudósítások.

Már régtől fogva beszéllenek a' Politikusok a' 3 edgyütt háborgó Tsászári Udvarok között esendő békeiség' munkájáról azon-kivül, hogy srról valamit bizonyost mondonának, vagy meg-határoznának. Most veszünk már valami Tudósítást Angliából, mely-szerént ezen munkában forgott békeiség dolga így adatik elé: „A' R. Tsászár kivánta Bel-drádot, Moldovát, Oláh-országot és mind azokon a' folyó-vizeken szabad hajókázást, mellyek a' Fekete-tengerrel közösülnek. A' Divány ezen kívánságot olly nagynak találta, hogy ezt a' leg-szerentsétlenebb hadakozásnak követésével-is által-engedni lehetetlennek ítélte. Az Orosz Tsászárné semmi uj Országot nem kíván vala, hanem tsak *Krimben* való tökéletes meg-erősödését, és hogy ezen *Krimnek* önként által-adása mellett Frantzia-ország, Austria, Spanyól-ország, és Anglia lennének őltalmazó Kezefek. Azt kivánta az Orosz Udvar, hogy ezen-kivül a' Porta a' maga Követjeit küldené Pétersburgba olly véggel, hogy azok a' Diványnak hirtelenkedésből esett had-izenéséről kérnének aláza-

tós engedelmet; melyre a' *Porta* azt felelte, hogy ő a' mig hadat folytathat addig meg-nem engedheti, hogy *Krim*, mely örökké az ő Birodalmához tartozott, attól el-szakasztásék. A' Frantzia *Minister* azt az értelmét adta, hogy a' Török a' már egyszer által-szakadt *Krimet* hadja-meg a' Muszkánál; a' R. Tsászár pedig, ki tsak mint frigyos segítség ugy jelent-meg a' háborúban, semmit se kívánna a' Portától. Az Orosz Tsászárné meg-ígérte a' Frantzia Udvarnak, hogy ezen jóvallást gondolkozóra vészi; de a' Tsászár ezt meg-vetette, és így támodott volna osztán a' *Svéd* és az *Orosz* Udvarok között a' háború, mely már Angliát, Pruszfiát, Német-orzágnak nagyobb részét és ki tudja még kiket — fegyver közzörülésre indított-fel és — ha a' Német-orzágból jött némely Leveleknek hihetünk, tsak nem egész *Europát* tűzbe fogja előbb borítani, és nagy vér-ontás fogja szülni a' kívánt békeiséget. — Nem örömeft tselekszem; de tsak ki-mondom azt a' tsak nem hitel felett való hirt-is, mely a' Német Birodalombéli Levelek-által ma a' mi Orosz-kereskedőinknek 's minnyájunknak nagyon meg-dobbantotta füleinket. Ezen Levelekben nyilván iratik, hogy a' *Svéd*, a' Táborban lévő Muszka fő Hertzeget egynéhány ezered magával ugy bé-rekelztette volna, hogy az se jobbra, se balra edgyet sem mozdúlhatna. A' dolog környül-állástól vagyon kezünknel; de minthogy mi ezt nem örömeft hiszszük, a' többi környülállást tsak akkor fogjuk közleni a' Közönséggel, midön a' dolgot igaznak lenni által-látjuk; ha pedig a' hir külömben léfszen, visszsa-vonnyuk szovainkat.

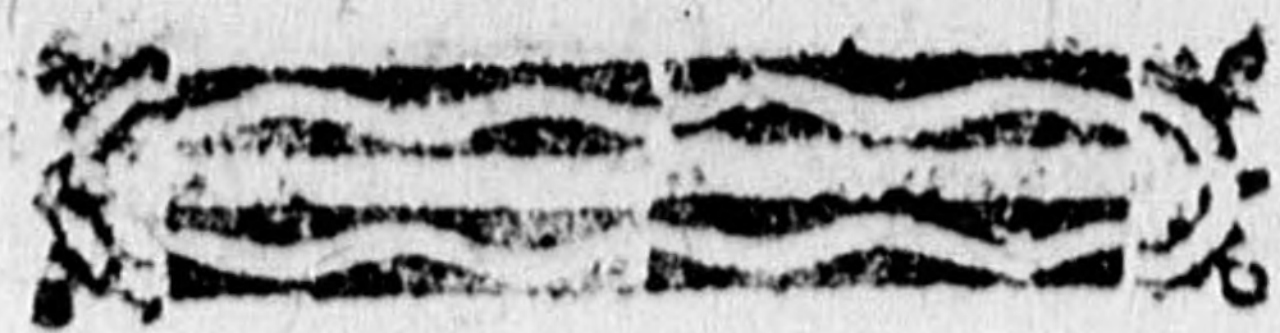
Azon 100 arannyokat, mellyeket ő Felsége annak ígért vala, ki leg-jobb *Sz. Egyházi Historiát* írna, az ide-való *Sz. Egyházi Historiát* tanító Professor *Dannenmáyr* Ur el-nyerte. P. P. *Fást* Ur-is irt vólt edgyet és bé-adta; de a' mellyért tsak a' Menyben várhat jutalmot.

Erdély. Új Torda. 16-dik Aug. szóról szóra.

A' mely Gyilkolok Májusban a' *Keres-völgyén* meg-sebessítették és meg-fosztották vala azon *Magyar-ország*ról visszajövé 2 *Szomosujvári Örményeket*; kikről *Juniusi Levelemben* irtam vala, azok' fel-keresésekre és illendő meg-büntetésekre, maga szokott serénysége-szerént ki-menvén *Kolosvár*ról *M. B. Ord. Vice-Ispány Bánfi György Ur* ő Nagysága, tsak hamar a' *Szomorú történet*-után maga melle vett és a' *Törvény-szék* ülésre meg-kivántató *Tiszt Urakkal* edgyütt minek-utánna a' *Gyilkoloknak* hol léteket ki-tanúlta volna, kettőt azok-közzüi el-fogotvan, ott mingyárt reájok *Standrecht*-szerént való *Törvény-széket* ültete, melynek ereje szerént mind a' kettő fel-akasztaték. Kettő pedig a' *Gonosz-tévők* közzül a' kergetés közben meg-nem kerítettethvén, meg-lövettek. Nem lehet le-irni, mely lököt használt ezen szemmel látható halálos büntetés a' *gonoszoknak* rettentésekre. — — Efféle *Standrecht*-szerént való halálos büntetés kettő-is esett *N. Enyeden* egymás után, a' m. hónapban, lévén az edgyik fel-akasztatott *Gonosz-tévő* egy olyan szökött katonából lett *Tolvaj*, ki a' nagy jutalomnak ígérese, és már el-vétele mellett adatott vala a' *Törvény*' kezébe. — A' *Felsőleges parantsolat*-szerént készítettnek és elé-állittatnak már lassan lassan azok a' közönséges szekerek lovakkal edgyütt, melyek a' *Tábori-költöztetések* végét bizonyos számmal minden helységekre, *Városokra* fel-olítottak. Ezeknek meg-szerzésére kivántató költség, minden helységnek adó-fizető *Népére* fel-olítottatott; de ugy, hogy az adójokban belé-tudassék. Efféle szekér *Tordán* 8 fog állittatni 5 — 5 lovokkal: *Kolosvárrat* 12; és más helységek-is magok tehetségek és számok-szerént állitják-ki az efféle szekereket, hozzá tartozó lovaikkal edgyütt.

A' *Verestorony-tályán* ki-folyó *Ólt-vizének* útja, a' havason keresztül, sok fáradsággal annyira megnyitattott, és igazittatott, hogy az *Ólton* hajókon már egy időtől-fogva kezdték bé-hordani a'
szük-

szükséges dolgokat a' Tábor' számára. E' végre a' minap a' Szomos-ujvárbán tartatni szokott rabok között 10 foglyok vitetének azon helyre, hogy azon szükséges dolgokat költöztető-hajókat vonnyák. — A' marha-döge, és a' közelebb való hafszos szározság által esett ítéletei-között az *Istennek*, nem álhatták a' tudatlanságnak fiai, hogy szemeiket a' magok bűneikről el-fordítván, bobonás vélekedésekben találják-fel a' nagy ostornak okait. Egy *Alajmor* nevű faluban ilyen dolog esett: Ez előtt 2 esztendővel meg-halálozván ottan edgy Oláh vén aszszony, midőn már esztendőtől fogva csak nem szűnnek a' Marha-döge; azon rég meg-hólt vén aszszonynak varásló munkájának lenni hitte ottan az Oláhság: melyre-nézve, elsőben ennek hólt testét ugyan ki-ásni nem mérészelték, hanem éppen annak Sirja mellé más Sirt ásának, olly közel, hogy a' vén-aszszony Sirjába áshassanak és annak testét ki-vehessék, azon után módon annak Koporsoját meg nézték, és a' hólt testet egész ép állapotjában találták, némü némü penészedelesen és rökönnyödélen kívül, a' mint annak emberséges és nem babonás emberek-is szemmel látott tanúi vóltanak. Bizonyosan hihető vólt, hogy a' test igen szároz helyre tétetvén, a' maga épségét könnyen meg-tarthatta, minthogy, azon-kivül-is igen szároz aszszony lévén hóltakor az Oláhné, igen kevés nedvesség siettethette a' testnek rothadását. Ezt látván az Oláhság, annyival-is inkább el-hitte, hogy annak haza-járó, vagy ottan közel-keringő lelke miatt vagy a' Marha-döge — azért a' Papjok - által a' hólt-test bizonyos Czerémóniával meg-szenteltetvén, Sirjában vissza-tétetett — de midőn az-után-is a' dög jó darab idejig még talám jobban harapoznék, nem nyughattak a' Parasztok, hanem egyenlő akarrattal ki-ásván ismét a' testet, azt nyársokkal által-szúrdolták: kivált a' szivét ki-vévén, azt keresztül kolúl által-verték, és így koporsojában artzal le-felé nyársokkal le-szegezvén, ismét bé-temették — Már meg-válik, ha meg-találna most hamarjában ottan

ottan szünni a' marha-dög, bizonyoson meg-erősítetnének babonás vélekedésekben. — „ A' Maroson innen lévő Kerületbéli minden Vármegyék, az újabb ki-adott katonák' számát ismét a' múlt héten kezdték felesen bé-szállítani Kolosvárra, és a' mint tádjuk, egy falu edgyet ad. Ezen N. Vármegye éppen ma tart közönséges széket Kolosvárratt nagy gyűléssel, a' mint gondolják búza és Zab adás végett. — A' nagy szározság mellett-is az Öszbúzából egész Hazánkban szép aratás lett; sőt tsuda, hogy a' Tavalz-búza-is, ámbár ritka és szárában törpe, de szép fejeket nevelt többnyire reménység felett, ha tsak igen késő vetés nem vólt. Igaz, hogy a' Törökbúza sokkal alább való, mint mászor; de az-is az erdős és hegyes tartományokban meg-lehetős — de bezzeg nintsen széna soholt. Közönségesen el-lehet mondani, hogy a' hol eddig 20 szekér széna szokott termeni, 4-el 5-tel-is alig termett: már a' szénának arra annyira-is hágot tsak eddig-is, hogy egy betsületes ember azt mondá nekem rendes ki-fejezéssel, hogy edgy jó laposs ontáiban belé fer a' mennyi szénát adnak egy garason Kolosváron jó rendén. — A' búzának arra Kolosvárat, Tordán, 's egyebütt-is hirtelen hágni kezdett, mely illyen tájban szokatlan dolog. A' közönséges búzának vékája 17 — 20 garas: a' jobbnak 24 — 28 garas.

Kolosvár 16-dik Aug. — Nálunk-is kezdettenek már némellyeket okkal móddal húzni a' betsület' ráma-fájára. A' minap itten 2 hús-vágók (nem Mészárosok, minthogy itten már most mindennek szabad húst vágni) olyan vétekben találtatván, hogy beteg marhát nyúztanak és annak húsát el-árútták, az itten lévő Tisztviselők által igen ditséretes és példás büntetéssel büntettetének-meg: a' Piatzon fel-emelt és a' végre készítettett néző-helyre kettetskén öszve-lántzoltatva fel-vitetének a' szégyennek ki-állására: ekkor az edgyiknek ezek közül 12 font ütők mérték az ülepére, a' másiknak nyakába pedig egy darab hús köttetvén, 3 óraig kerülte a' piatzot.

Ma reggel edgy T. *Máriafi* nevü szerzetes által íratott, és Budán nyomtattatott *Igaz Magyar* nevü Könyvet olvasgatván, el-találám nevetni magomat, 's kérdi a' hajamot fösülő *Frizér*: mit nevetek? mondom, hogy engemet ezen Könyvben szamárnak festettek-le, azért néznéd-meg ha nem tapasztalnál-é valamely esmertető jeleket a' fülem körül. Én Uram, felel a' *Frizér*, már 2 éztendeje hogy a' fejed körül járok; de a' te fülednél bizony a' Frantzia Dámák-é sem tisztességefebb. Beszéllem néki, hogy Prépost *Vitoldával*, — — *Aibellel* és rész-szerént a' Pesti Seminárium' fő Directorával-is s. t. hogy bának. Ekkor csak nem keresztet vete magára az én *Frizérom*. Hol, és ki írta azt a' Könyvet? kérdi. Elé-beszéllem néki, 's mondja; hát nintsen-é ott Kováts, hogy az ilyen motskalodó Könyv-irón eret vágatnának, hogy olyan méllyen ne tréfálódnek 's t. Tovább-is kedve lesz vala a' *Frizérnek* beszélgetni; de a' maga dolgát el-végezvén, ő el-menne, én pedig a' Könyvet végig el-olvosván ezt mondhatom róla, hogy még szebb Magyarsággal írt Könyvét egy szerzetesnek sem olvastam, és csak T. Páter *Horányi* jobb Magyar ennél. A' Könyvben sok szép dolgok-is találatnak, és minden-féle Valáláfú Magyaroknak annál szükségefebb az olvasásra, mennél inkább meg-mutatja, ki-légyen — az *Igaz Magyar*. Azt írja a' *Magyar Kurirról*, hogy ennek semmi Vallása nintsen. Erről a' következendő *Század* tészen ítéletet, melly előtt ő a' moston vége-felé folyó *századnak* orrát meg-piritotta. Tzó Deres! mert el-késünk!!!